

Examensmål för vård- och omsorgsprogrammet

Vård- och omsorgsprogrammet är ett yrkesprogram. Efter examen från programmet ska eleverna ha de kunskaper som behövs för att arbeta med vård, omsorg, stöd och service inom verksamhetsområdena funktionshinderomsorg, hälso- och sjukvård, psykiatri och äldreomsorg.

Utbildningen ska utveckla elevernas kunskaper om och färdigheter i vård, omvårdnad och omsorg samt ge kunskaper om hälsa, ohälsa och funktionsnedsättning. Inom vård och omsorg handlar arbetet om att bevara eller återställa människors hälsa och stödja deras förmåga att utveckla sina resurser. Arbetet utgår från en människosyn som betonar människors lika värde, mänsklig värdighet, livskvalitet och välbefinnande. Utbildningen ska därför utveckla elevernas kunskaper om människan i olika åldrar ur biologiska, psykologiska, sociala, kulturella och existentiella aspekter vid hälsa, ohälsa och funktionsnedsättning. I yrkesutövningen kombineras kunskaper från olika ämnesområden som medicin, pedagogik, sociologi, psykologi och vårdvetenskap. Utbildningen ska därför leda till att eleverna utvecklar en helhetssyn på människan och förståelse av livsstilens betydelse för hälsan.

Utbildningen ska utveckla elevernas förmåga att bemöta människor på ett yrkesmässigt sätt, kommunicera med respekt för individens integritet och ge människor möjlighet till delaktighet och inflytande oavsett kön, ålder eller bakgrund. Eleverna ska också utveckla förståelse av människors olika behov och förutsättningar. Med utgångspunkt i grundläggande demokratiska värderingar och kunskaper om vad som främjar hållbar utveckling ska utbildningen bidra till elevernas utveckling till ansvarskännande människor som deltar aktivt i arbets- och samhällslivet. Utbildningen ska även bidra till att utveckla elevernas nyfikenhet och stödja deras fortsatta lärande i yrkesrollen. Dessutom ska eleverna utveckla en förmåga att diskutera och ta ställning i etiska frågor som rör yrkesutövningen och att följa den etik som råder inom yrkesområdet.

Stora delar av yrkesområdet regleras i lagar och andra författningar. Utbildningen ska därför ge eleverna kunskaper om dessa bestämmelser och förmåga att tillämpa dem i praktiskt arbete.

Utbildningen ska utveckla elevernas förmåga att kommunicera muntligt och skriftligt eftersom det skapar en grund för ett gott samarbete samt för att kunna ge korrekt och komplex information till patienter, brukare, närstående och kollegor. Ett rikt och nyanserat språk är ett redskap för reflektion och lärande. Kunskaper i språk ökar dessutom möjligheterna att kommunicera med patienter och brukare samt att arbeta i andra länder.

I vård och omsorg används it, digitala hjälpmedel och annan teknisk utrustning. Utbildningen ska därför bidra till att utveckla elevernas förmåga att använda digitaliseringens möjligheter inom för utbildningen relevanta arbetsområden.

Utbildningen ska ge eleverna färdigheter i att utföra de arbetsuppgifter som förekommer inom området, såsom stöd och hjälp med personlig vård, medicintekniska uppgifter, hushållsuppgifter samt administrativa, sociala och socialpedagogiska uppgifter. Dessa arbetsuppgifter ska utföras på ett yrkesmässigt sätt, det vill säga etiskt, estetiskt, hygieniskt, ergonomiskt och hälsofrämjande samt rehabiliterande eller habiliterande.

Att identifiera, analysera och ta initiativ till att lösa problem i olika vård- och omsorgssituationer samt att se konsekvenser av handlingsalternativ är viktigt inom yrkesområdet. Därför ska utbildningen utveckla elevernas förmåga till detta liksom deras kreativitet, initiativförmåga och kvalitetsmedvetenhet. Utbildningen kan även förbereda för eget företagande inom området.

Utbildningen ska också ge eleverna kunskaper om vårdens och omsorgens historiska utveckling. Med detta som grund och med stöd av aktuell forskning ska eleverna utveckla förmåga att kritiskt granska invanda rutiner och kunna föreslå förändringar som innebär ökad kvalitet inom verksamhetsområdet.

Utbildningen ska ge kunskaper om och insikter i arbetsmiljöns betydelse för fysisk, psykisk och social hälsa samt hur samverkan för att skapa goda och jämlika arbetsförhållanden kan ske.

Arbetsplatsförlagt lärande ska ingå i utbildningen. Det arbetsplatsförlagda lärandet ska bidra till att eleverna utvecklar yrkeskunskaper och en yrkesidentitet samt reflekterar över yrkeskulturen och blir en del av yrkesgemenskapen på en arbetsplats. Det arbetsplatsförlagda lärandet kan också ge inblick i företagandets villkor.

Examensmålet gäller för både skolförlagd utbildning och lärlingsutbildning.

Inriktningar

Vård- och omsorgsprogrammet har inga inriktningar, men programmet ger möjlighet till val av ytterligare nivåer eller ämnen och inom ramen för programfördjupningen. Programmet ska ge eleverna kunskaper om och förmåga att planera och genomföra vård- och omsorgsinsatser inom olika verksamhetsområden. Programmet kan leda till arbete inom funktionshinderomsorg, hälso- och sjukvård, psykiatri och äldreomsorg, till exempel, inom socialpsykiatri, hemtjänst, hemsjukvård, gruppboende, äldreboende, som personlig assistent eller på vårdavdelning inom somatisk och psykiatrisk vård.

Utbildningen kan leda till fortsatta studier, till exempel på yrkeshögskola eller högskola. Inom programmet kan eleverna ges möjlighet att läsa ämnen som förbereder för vidare studier främst inom funktionshinderomsorg, hälso- och sjukvård, psykiatri samt äldreomsorg.

Mål för gymnasiearbetet

Gymnasiearbetet ska visa att eleven är förberedd för det yrkesområde som gäller för den valda yrkesutgången. I gymnasiearbetet ska eleven visa sin förmåga att utföra vanligt förekommande arbetsuppgifter inom givna tidsramar. Det ska utföras på ett sådant sätt att eleven självständigt planerar, genomför och utvärderar sin uppgift. Gymnasiearbetet kan utformas så att det ger eleven möjlighet att pröva sitt yrkeskunnande i företagsliknande arbetsformer.